

Становище

от доц. д-р Наталия Христова, Нов български университет
за дисертационния труд на Валентина Милчова Миткова „Авторство и
канон в българската книжнина (1878-1944): Жените авторки”
за присъждане на образователната и научна степен „доктор” по
професионална направление 3.5 „Обществени комуникации и
информационни науки (Книгознание, библиотекознание, библиография –
История на книгата)”

Проблемите за авторството и канона в модерната българска литература и мястото на жените-авторки в антологичното творчество, са много дискутирани през последните години. В този смисъл темата на дисертацията е актуална и с възможности за включване в съвременния дебат по нея.

Положителните страни на работата са видими и безспорни дори само ако вземем предвид изложените теоретични части, богатата библиография и сполучливо избраната структура.

В увода убедително е аргументирана темата, формулирани са целите на изследването и е обоснован използваният интердисциплинарен метод. Посочени са основните теоретични източници на научно-изследователската сфера *история на книгата*, назовани са основополагащите автори в това направление – Люсиен Февр и Анри-Жан Мартен. Отграничени са двата етапа в развитието на втората изследователска област, свързана с женското авторство в българската литературна среда: до голяма степен традиционната *история на жените* и постмодерната *история на взаимоотношенията между половете*.

Специално бих искала да отбележа полезността и целесъобразността, с оглед темата на дисертацията, на обзорната първа глава. В нея са

представени историята на книгата и конституирането на авторското право; коментирани са лансираните професионални тези и дебатът, свързан с оценностяването на авторството/интелектуалната собственост; анализирана е Бернската конвенция от 1886 г., представяща международната правна защита на авторското право. Всичко това е ситуирано на фона на променящата се социокултурна среда в Западна Европа от Ренесанса до XIX в.

Предпочитанието, което авторката проявява към извървения път в Западна Европа пред този на Русия и източноевропейските държави, е съобразено с доминиращия процес в периодите на Българското Възраждане и модерното държавно развитие, назоваван „европеизация”, разбираан като вестернизация.

Проблемите за авторството, авторското право и формирането на българския литературен канон, на които е посветена втора глава, са проследени в развитие от Възраждането до 1940-те години. Дисертантката познава добре литературата от периода и съвременните изследвания по поставените в тази част въпроси, характеризира специфичното българско предмодерно и модерно културно развитие и ситуира разглежданите проблеми както на национална почва, така и в сравнителна перспектива с разкрития вече западноевропейски модел. Въпреки по-късната модернизация на Югоизточна Европа, в частност на България, става ясно, че нашият случай не е много по-различен от западния.

Подходът „през призмата на теориите”, избран като предхождащ конкретното вглеждане и проблематизиране на създаденото, опубличностяването и трудното включване в българския литературен канон от/на жените авторки (глава трета), е дал повече от удовлетворителен резултат – българският случай е разгърнат и представен в многообразните си специфични проявления, които са интерпретирани от дипломантката „през призмата на съвременните теории”.

Определено приносен и благодарение на използваните допълнителни архивни източници (лична кореспонденция, мемоари, дневници) е трети параграф на трета глава „Творческо-любовни структури в женската литература”, илюстрирани и проследени чрез вглеждането в четири „любовни двойки”: Евгения Марс – Иван Вазов, Мара Белчева – Пенчо Славейков, Яна Язова – Александър Балабанов и Пейо Яворов – Дора Габе – Боян Пенев.

Направените изводи в заключението не само обобщават констатации и тези, изведени в същинската част на дисертацията, но и отварят хронологично и концептуално темата към следващия период – след Втората световна война, когато върху българското социално и културно развитие, както и върху публичното и творческо участие на жените, доминиращо влияние оказва практическата реализация на комунистическата идеология.

Авторефератът отговаря на изискванията.

Посочените приноси на дисертацията са коректно формулирани.

Валентина Миткова има повече от необходимия брой публикации по темата в специализирани издания, което е свидетелство, че част от тезите ѝ са получили санкцията на специалистите.

Накрая си позволявам две препоръки към дипломантката:

В увода, както и в отделните глави, добросъвестно са посочени основните изследвания по темата, но би могло да се направи критичен анализ на тези публикации, за да се открие по-ясно собственият принос.

Работата би спечелила, ако малко по-подробно и по-акцентирано през целия текст се проследява и разкрива присъствието на жените авторки и мястото на техните творчески реализации при формирането и на западноевропейския, и на българския литературен канон, за да се защити още по-добре извеждането на този проблем като основен в заглавието.

Направените препоръки са по-скоро в реда на колегиалното споделяне на мнение и не поставят под въпрос достойнствата на докторската теза.

С пълна убеденост призовавам уважаемото научно жури да гласува за присъждането на образователната и научна степен „доктор“ на Валентина Миткова.

14 април 2014 г.

Доц. д-р Наталия Христова

НБУ